

Arts

Joan Juvinyà Comelles, músic de cobla d'Olot

Concepció Batallé

Joan Juvinyà Comelles, jove

Els músics de qualsevol cobla compleixen al peu de la lletra l'encàrrec que els mana la tradició de la sardana: «ser protagonistes d'una realitat espiritual capaç d'envair l'aire de notes sublimes i fer possible que s'eixamplin els cors i s'alcin els ulls al cel tot estrenyent les mans dels que ballen». Les sardanes del Firal, les del Parc Nou, les de la plaça Clarà, eren quelcom més que simples anelles... Cada membre de la cobla ocupava un lloc mimat. Cada instrument aportava el seu color peculiar i cada músic hi deixava el seu toc personal. D'aquesta manera les ballades es convertien en un alè que respiràvem tots. Esdevenien el nostre oxigen! Si mentre fèiem els curts i els llargs miràvem enlaire, ens trobàvem amb la cobla, arrengrerada, amb els seus instrumentistes ben col·locats, i aleshores aquella imatge semblava ocupar un lloc en el món del sardanista que, sovint, identificava aquells rostres amb la seva pròpia festa catalana.

Llavors, si topàvem amb algun d'ells, en qualsevol carrer d'Olot, fos dia de treball o tarda plujosa, sortia el sol i ens traslladàvem de nou entorn de la cobla i amb el pensament repetíem alenades de sardana tal com arribaven a nosaltres puntejant al compàs del tamborí o al refilet del tible.

Aquesta sensació era ben corrent i repetida arreu de les nostres contrades, donat que els músics, que tocaven sardanes, eren força sempre els mateixos i els convertíem en figures de casa. Trobar-nos amb Joan Juvinyà era usual i gairebé fàcil, ja que vivia al centre de la ciutat. A la lleteria que regentava la seva esposa era, doncs, trobadís sempre, i aleshores et senties una mica convidat a la festa que et recordava.

La memòria de molts sardanistes, com jo mateixa, guarda vivències entorn del trompeta de la cobla i, també com jo, estic segura que voldrien incloure'l al seu record d'una manera senzilla però plena de cordial admiració i de respecte.

Director de la coral El Laurel Olotense, trompetista de la Banda Municipal d'Olot, de l'Orquestra Fontanella i de la Principal de la Garrotxa

Els primers anys

Joan Juvinyà Comelles va néixer a Olot el dia 10 de gener de l'any 1908. Era el tercer fill del matrimoni format per Josep Juvinyà i Rosa Comelles. Els seus germans eren Carme (1902), Antoni (1906) i Loreto (1912). La infantesa la passaren al carrer Bellaire.

Els fills, per desig del pare, foren educats en els coneixements musicals, i tres d'ells esdevingueren músics. L'Antoni va ser professor de violí i la Loreto professora de piano.

En Joan tocava molts instruments, per la qual cosa sovint se li demanava ajut per fer substitucions de músics. Els seus amplis coneixements li permetien ser un expert en molts. Així, sabem que tocava la trompeta, el cornetí, l'acordió, el trombó de vares, el fiscorn (aquest en la seva darrera època), el violoncel i també l'harmòniom i el piano. Amb aquest ventall de possibilitats se'l sol·licitava per ambientar, junt amb els altres músics, les processons de diades festives, les cercaviles, les sardanes, els balls, els concerts i les sarsueles els diumenges a l'Orfeó. Moltes vega-

des les seves intervencions als concerts li atorgaven el lloc de solista de trompeta i això el satisfia molt.

De menut anà a l'Escola de l'Hospici amb el mestre Cabré, llavors conegut per tota la gent d'Olot. Cursà l'ensenyament primari o estudis primaris, tal era el nom en què es coneixia la cultura general en aquells anys. Després entrà a treballar al taller d'imatgeria religiosa L'Art Cristià.

Trompetista i director de coral

L'any 1921 va començar a tocar la trompeta a la Banda Municipal que dirigia Mn. Farró. Aquesta fou la primera «banda local» a Olot. Entre els anys 1928 i 1929 va formar part de l'Orquestra Moner d'Olot, amb components com Lluís Pujol, Salvador Rota, Bassols, l'Albert Arquès i el mateix mestre Moner. En aquesta orquestra hi va entrar per tocar la trompeta, lloc que ocupà decididament. Seguí el lloc de trompetista a la cobla La Principal Olotina, que en els anys trenta agrupava persones com Genís, Aubert (impressor),

Joan Juvinyà (1908-1987).

Badosa, Salvador Rota, els dos germans Augé, Bassols, Expósito, Mariano, Tané i ell mateix.

L'any 1932 es casà amb Pilar Masllorens i Constans, matrimoni del qual nasqueren dos fills, la M. Rosa i en Toni. En aquest mateix any empenia la tasca de direcció de la coral Centre Obrer de la Ciutat El Laurel Olotense, integrat aleshores per Pascual, en Naya, Guàrdia, Bosch, Bohigas, Nadal, Simón, Bartrina, Ballés, Cargol i Curós, entre altres.

El 1940 va entrar a l'Orquestra Bassols, que tenia la seva seu al local Las Delicias (actual Galeria d'Art Sant Lluç), i hi va estar fins al 1942. Aquesta orquestra estava integrada per Bassols, Joan Darí, Josep Espígul, Jaume Vizern, Forgues (anomenat el Valent) i la poetessa Concepció Carreras, que tocava el piano.

Aquest any 1940 també era membre de la Banda Municipal d'Olot, i a partir de 1942 va pertànyer a més a l'Orquestra Fontanella, en la qual hi havia Ribes, Forgues, Espígul, Pararols, Rota, Bassols, Prat, Pujol, Costa, Colomer, Junca d'Abella i

La Banda Municipal d'Olot.
Al centre, Mn. Farró.

Actuació de la Cobla a la Festa de la vellesa a Sant Esteve de Llémena. Maig de 1953.

Vizern. De l'Orquestra Fontanella va ser-ne músic fins l'any 1955. També en aquest mateix període era a la Cobla Moderna d'Olot, que esdevingué important per a la ciutat, per la munió de professionals, com Pere Juncà, Jaume Vizern, Salvador Rota, Josep Espígul, Joan Pararols, Josep Colomer, Josep Costa, Lluís Expòsit, Lluís Pujol, Víctor Vilacoba, Joan Daró i ell mateix.

Durant la temporada de 1955 a 1956 es fundà la Cobla La Principal de la Garrotxa. Aquesta cobla va romandre en actiu fins a l'any 1987, que es va dissoldre perquè molts dels seus músics tenien ja la jubilació i havien estat denunciats per aquest motiu: es varen veure obligats a deixar de tocar a La Principal de la Garrotxa molt a pesar seu, ja que en ser-ne els fundadors, realment se l'estimaven.

L'oferta de La Principal de la Bisbal

Al llarg de la seva carrera musical, Joan Juvinyà va tenir una proposta de La Principal de la Bisbal per entrar a formar-ne part. No va accedir al càrrec que se li oferiria pel fet de poder viure més a prop de la seva família i no haver-se d'exposar a llargues absències professionals. Fou aquest un moment en el qual podia créixer com a músic, exactament com a trompetista, cosa a què va renunciar perquè era casolà i molt familiar i per a ell

primer era la família que el seu progrés en el món de la música. No obstant això, cal ressenyar-ho perquè aquesta oferta el potenciava com a músic. A la cobla La principal de la Bisbal va substituir, durant el període de la mili, el mestre Saló. Ocupà el seu lloc durant dues temporades.

El film *Interior roig*

L'any 1982 s'integrà en el Grup de Segons en una pel·lícula rodada a Vic que duia el nom d'*Interior roig*. En aquesta ocasió i per filmar la pel·lícula varen guarnir els músics de La Princi-

pal de la Garrotxa amb indumentària napoleònica i passaren hores i més hores sota un sol de justícia, cosa que li provocà una insolació. Des d'aleshores va quedar delicat i anaren minvant les seves forces fins a la seva mort, esdevinguda cinc anys més tard.

Les substitucions

Entre les moltes substitucions musicals que Joan Juvinyà dugué a terme, cal esmentar la que va fer a la Companyia de Barcelona que actuava al Teatre Principal i que posaven en escena la sarsuela *La del manojo de rosas*. En arribar a Olot, el grup es trobà sense trompeta que interpretés els fragments solistes, ja que el músic en qüestió s'havia posat malalt. La sogra de Joan Juvinyà, aleshores, s'estava morint, però aquest no dubtà, tot i que l'estat anímic no l'acompanyava, a fer de trompeta a la sarsuela. En va sobresortir notòriament, i rebé grans aplaudiments del públic que omplia el Teatre Principal d'Olot, com a mostra càlida d'agraï-

Trio familiar entre el seu germà Antoni, la germana Loreto i ell mateix.

Va substituir el trompeta Prim de la Cobla Barcelona i, durant dues temporades, el mestre Saló de la Principal de la Bisbal

ment per la seva desinteressada i magistral interpretació.

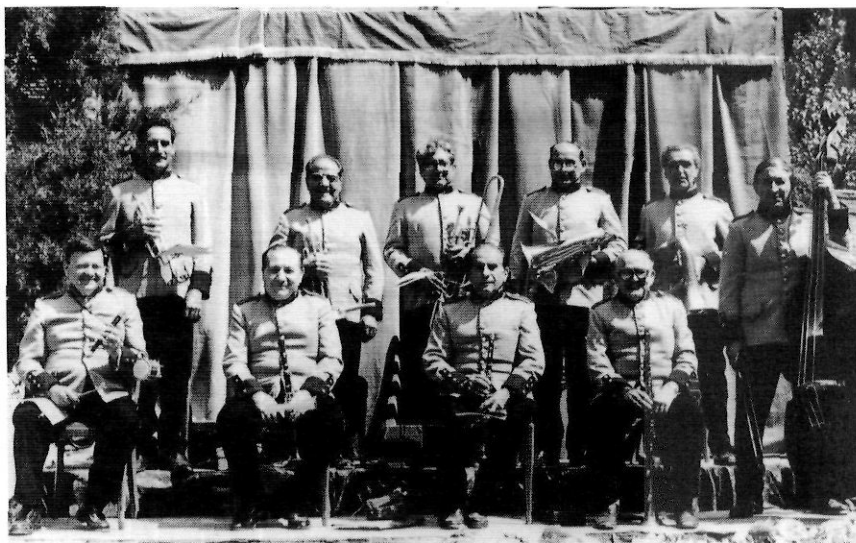
També la malaltia del trompeta anomenat *Prim* de la Cobla Barcelona, un any per les Festes del Tura, l'obligà a fer-ne les substitucions per complir l'ordre de programació dels actes a Olot. Joan Juvinyà meresqué el reconeixement dels músics de la Cobla Barcelona, que en cap moment notà la manca del seu trompeta *Prim*.

La Principal de la Garrotxa

Quan a Olot es fundà La Principal de la Garrotxa hi hagué un sens fi de malentesos, ja que a Besalú tenien l'anhel de ser la capital de la Garrotxa, i el fet d'instaurar una cobla amb aquest nom a Olot donava a entendre que aquesta ciutat usurpava el paper de capital, sense més comentaris. Joan Juvinyà va posar la cullerada en la decisió pel nom de la Cobla a la qual ell va pertànyer durant tants anys, per la qual cosa Olot li deu aquest llegat.

La Principal de la Garrotxa, i amb ella Joan Juvinyà, va viure moltes estones precioses i també moltes no tan estimades. Cal esmentar que en el seu començament els músics cobraven, per audició de Sardanes, unes vint o trenta pessetes, això durant els anys quaranta.

Des del moment que la Cobla esdevenia formada com a tal li suposava complir propostes de treball i anar a tocar arreu on la lloguessin. Allà als anys vuitanta, tornant de Banyoles i fent els revolts de Serriñá, la Cobla tingué un accident. Alguns músics anaven acompanyats amb les seves esposes. Aquest fou el cas de Costa, l'esposa del qual va morir sobtadament. No cal esmentar que tothom va quedar consternat, Joan Juvinyà, en particular, ja que era molt amic de Costa. Amb això direm que el mestre era una persona molt humana i molt sen-

Rodatge de la pel·lícula *Interior roig*. Vic 1982.

sible que vivia a la seva pell tot allò que afectava els seus companys, principalment els amics de la Cobla.

L'Ajuntament d'Olot s'havia preocupat molt perquè tots aquells músics que integraven la cobla tinguessin una acreditació de músics professionals, per aquest motiu els lliurava uns certificats en què s'hi feia constar la categoria de cadascun. Joan Juvinyà va tenir el certificat de segona categoria l'any 1921, als 13 anys, i més tard, l'any 1924, quan tenia disset anys, el de primera, cosa que el constituïa com a músic oficial de la ciutat d'Olot.

El perfil professional

Estic segura que els seus companys omplirien sobre ell fulls i més fulls de records i d'anècdotes, però això ja ens portaria a un terreny més humà i que seria motiu d'un altre treball. El perfil professional queda ressenyat, doncs, dient que es tractava d'una persona seriosa, educada i sensible, complidora i responsable i a la vegada oberta i bondadosa.

Joan Juvinyà va morir el dia 11 de gener de 1987, als setanta-nou anys d'edat. Aquesta munió de records ens permeten acostar-nos al seu món i trobar-nos de bell nou amb les imatges d'un passat pròxim impregnat de sentit i d'història, encara que local, important i nostra. Perfils musicals com el seu nan fet possible l'existència d'una identitat que s'ha potenciat al ritme d'una Catalunya plena de tradició i amara-da de pàtria.

Si quan ballem seguim fent una ullada a la cobla que interpreta sardanes, dibuixats al cel hi ha rostres del nostre temps. La màgia del record en els apropa cada vegada que s'enfilen les notes de la tenora i com una manyaga càlida i complaent apareix la veu del trompeta, repetint les paraules fetes música que, dia rere dia, Joan Juvinyà escampava sota el marc incomparable dels llocs idonis per als sardanistes.

Concepció Batallé i Mallarach
és estudiosa del fet musical olotí.

